

Naturvernforbundet i Valdres
valdres@naturvernforbundet.no

Naturvernforbundet i Innlandet
innlandet@naturvernforbundet.no

Vang kommune
post@vang.kommune.no

Leira/Hamar, 31. august 2023

HØRINGSUTTALELSE TIL DETALJREGULERINGSPLAN FOR BYGDIN

Innledning

Naturavtalen Norge signerte i Montreal i fjor inneholder mange mål, bl.a. at 30 % av verdens land- og havområder må vernes og 30 % av ødelagt/forringet natur skal restaureres innen 2030. Avtalen sier også at all natur skal forvaltes bærekraftig. Naturavtalen bør være førende for alt planarbeid i alle landets kommuner.

Naturvernforbundet er negative til videre utbygging og tilrettelegging på Bygdin. Når det i planbeskrivelsen står at planområdet i den store sammenhengen er av liten utstrekning og at planlagte tiltak har liten påvirkning, mener vi dette er feil. Det er slik bit for bit-nedbygging og manglende helhetlig overblikk som er årsaken til at verden i dag trenger en naturavtale. Vi er videre uenige i at de nye tiltakene kan sees som en fortetting av eksisterende bebygde arealer, all den tid planene innebærer at det tas hull på nye naturområder.

Naturvernforbundet er opptatt av synergieffektene ved tiltak som har som formål å trekke flere folk til sårbare naturområder. Vi er derfor særlig kritiske til forslaget om et amfi som skal romme opptil 2000 mennesker. Vi mener for øvrig at denne delen av planen er underkommunisert i planforslaget.

Som vi også nylig påpekte i vårt innspill til utbyggingsplaner på Tyn–Filefjell, er vi kritiske til Vang kommunes tilrettelegging for storskala nedbygging av natur. Kommunen bør skaffe seg oversikt over hvordan kommunens arealer er disponert. Samtidig bør kommunen ta stilling til fjellgrensespørsmålet.

Vi vurderer konsekvensutredningen isolert sett som god, til tross for noen mangler. Vi vil her komme med våre kommentarer til planforslaget.

Naturverdier og naturmangfold

I år 1900 var halve Norge villmarkspreget. I 2018 var dette tallet sunket til 11,5 % (Miljøstatus Norge). Den fortsatte bit for bit-nedbyggingen, også i verneområder, ødelegger naturtyper og artenes leveområder. Norsk rødliste for arter (Artsdatabanken 2021) viser at 2456 arter trues av utryddelse. Det betyr at ca. 25 % av de påviste artene i Norge er på rødlista. I 90 % av tilfellene skyldes dette endringer i arealbruk.

Planforslaget peker på at området framstår som sårbart og skrint, og at det i området er mange arter av særlig stor forvaltningsinteresse. Flere av disse er rødlistede arter. Innsjøen Bygdin er av Vann-nett registrert som sårbar.

I tillegg til artene som er omtalt i planen, vil vi opplyse om at de rødlistede artene lappspurv, issolleie, gjøk og tvillingsiv er registrert i området (Artsdatabanken). Flaggermus er også registrert.

All ny aktivitet knyttet til Byggin Høyfjellshotell bør skje på arealer som allerede er regulert til næringsformål/parkering. Det må ikke tillates formålsendring for Fagerstrand fra fritidsformål til næringsformål. Det må ikke tas hull på nye områder ovenfor fv. 51.

Vi er sterkt uenige i planens argumentasjon for at foreslåtte tiltak kan sees på som en fortetting av eksisterende bebyggelse. Vi ber Vang kommune være oppmerksom på slike formuleringer fra forslagsstilleres side. Vi mener at regulering av LNFR-områder til næring og parkering ikke bør kalles fortetting, men utvidelse.

Planen peker selv på at tiltakene vil forringe flere av forholdene som er vurdert i konsekvensutredningen. Samtidig sies det i planen at det visuelle uttrykket vil bedres ved at terrengforholdene strammes opp og biltrafikk og parkering samles og tas bort fra vannkanten. Videre brukes følgende formulering: «Forutsatt at ny bebyggelse vil bli utformet i tråd med eksisterende bebyggelse og plassert godt tilpasset terrenget, vil anlegget derimot ha liten fjernvirkning. Anlegget kan allikevel være med på å gi en forsterket visuell opplevelse av naturen rundt og tilføre landskapet en ny og positiv dimensjon.» Dette mener vi er et eksempel på formuleringer kommunen må være oppmerksom på.

Vi mener at flytting av biltrafikk og parkering bort fra vannkanten må kunne skje uavhengig av den foreslåtte utbyggingen. Det samme gjelder istandsetting av overganger til naturen ved naturlig revevegetering. I planen står det at det i dag er arealer/restarealer innenfor planområdet, spesielt ved hotellet og langs eksisterende veier/parkeringsplasser, som fremstår uryddig og ikke istandsatt. Det pekes på at slik istandsetting kan være med på å kompensere for nedbygde områder og danne voksested for naturlige arter. Innenfor planområdet er det også steder hvor det er synlig slitasje på vegetasjonen. Vi mener at slik istandsetting ikke er avhengig av ny utbygging, og at nye inngrep ikke kan forsvares med reparasjon av tidligere skader.

Myr

Det planlegges nytt parkeringsområde på myr (SPP5). Området er på 2,7 dekar, og myra beskrives som fattig myr.

Det burde i 2023 være unødvendig å påpeke at inngrep i myr skal unngås, uavhengig av myras størrelse og tilstand. Når myr og skog bygges ned, slippes det ut store mengder CO₂ og metan. Samtidig svekkes naturens evne til å binde karbon i framtida. Myra har lagret karbon så lenge den har eksistert. Man regner med at en myr dybde på 1 meter representerer lagring av karbon i 1000 år. En 10 meter dyp myr har altså lagret karbon siden istida. I tillegg har myr flere andre viktige funksjoner. Den er en effektiv flomdemper og den renser vann. Den er også levested for mange planter og dyr, og rasteplass for trekkfugler. Miljødirektoratet har for øvrig foreslått å stramme inn reglene for bygging på karbonrike arealer.

Klima

FNs klimapanel rapport fra 2022 slår fast at det er umulig å bremse global oppvarming uten at naturødeleggelsene stanses. Mellom 30 og 50 % av verdens landområder, ferskvann og hav må få beskyttelse.

Felles handlingsplan for Valdres og Hallingdal, vedtatt i 2009, hadde som mål å redusere klimagassutslipp med 30 % i perioden 2009–2021. Vang kommune reduserte sitt utslipp med 2,8 % i perioden.

Det er nylig vedtatt ny regional plan for klima, energi og miljø. Kommunene skal bidra til å oppfylle planens ambisiøse klimamål. Det vil kreve at kommunene holder oversikt over konsekvensene av tiltakene de tillater. En utbygging på Bygdin vil både føre til tap av natur og økt motorisert ferdsel i området. Vi savner en vurdering av de foreslåtte tiltakenes samlede klimapåvirkning.

Transport og ferdsel i fjellet

Vi mener det er helt feil å tillate økt ferdsel på Bygdin og i de nære verneområdene.

Vi er som nevnt særlig kritiske til et amfi som kan romme inntil 2000 personer. Dette vil bidra til økt slitasje på sårbare områder, da man må regne med økt ferdsel også utenom Bygdin Høyfjellshotells område. Det finnes dessuten allerede lignende tilbud på Beitostølen og Eidsbugarden, og det bør ikke legges til rette for slik aktivitet også på Bygdin.

Vi støtter elektrifisering av båten på Bygdin, og har forståelse for behovet for tilhørende ny kai og bygg for vinteropplag. Disse tiltakene bør legge beslag på så lite areal som mulig. Vi er også positive til eventuell tilrettelegging for bedre avvikling av kollektivtransport (buss) til og fra området, forutsatt at dette skjer på områder som allerede er regulert til trafikk/parkering.

Oppsummering

FNs naturpanels rapport fra 2019 slår fast at menneskelig aktivitet har medført omfattende endringer i 75 % av landarealet i verden, 50 % av elvene og 66 % av marint miljø. Tapet av naturmiljøer øker. Flere arter utrykkes enn noen gang tidligere i menneskehetens historie. Av anslagsvis 8 millioner arter på jorda i dag, er 1 million utrydningstruet.

Naturvernforbundet i Innlandet går imot alle de planlagte utvidelsene på og omkring Bygdin Høyfjellshotell, med unntak av en ny elektrisk båt med tilhørende vinterlagringsbygg.

Tiltakene som er beskrevet i planforslaget gir samlet sett «noe miljøskade». Tida for tillatelser til miljøskadelige tiltak som ikke er strengt nødvendige av samfunnshensyn, må være over. Vi vil påpeke at alle naturfaglige forhold som er konsekvensutredet vil forringes dersom planen gjennomføres.

Flere av tiltakene som i planen omtales som positive for miljøet, bør for øvrig gjennomføres uavhengig av et eventuelt planvedtak. Det gjelder spesielt flytting av biltrafikk og parkering bort fra vannkanten og istandsetting/revegetering etter tidligere utbygging.

Med hilsen

Fred Kuyper, leder, Naturvernforbundet i Valdres
Ole Midthun, leder, Naturvernforbundet i Innlandet